

Asia: VN/3071/2020

Lausuntopyyntö hallinnon automaattisen päätöksenteon käyttöalaa ja läpinäkyvyyttä koskevista säännösluonnoksista

1. Automaattisen käsittelyn sallittu käyttöala

1.1. Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaa *oikeudellisesti*?

Säännös on riittävän selvä ja tarkkarajainen.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Ehdotettu säännös on riittävän tarkkarajainen jättäen tulkintaa ja harkintaa edellyttävät ratkaisut automaattisen päätöksenteon ulkopuolelle. Lain esitöissä kuvattaneen edellytyksiä laajemmin. Esitämme kuitenkin pohdittavaksi, olisiko avusteisen päätöksenteon jääminen sääntelyn ulkopuolelle syytä tuoda selvästi esille joko säännöstekstissä tai esitöissä.

Yleisiä automaattisen päätöksenteon edellytyksiä kuvaavana ehdotettu säännös kestää aikaa eikä rajoita kehittyvän automatisaation vastuullista hyödyntämistä tulevaisuudessa.

1.2. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Miten arvioitte ehdotuksen lähtökohtaatoiminnassanne *automatisoitavien asiaryhmien* kannalta?

Emme tee automaattisia päätöksiä tai kysymys ei ole relevantti.

Perustelut ja lisätiedot:

Ulosottolaitoksen operatiiviseen toimintaa liittyvä päätöksenteko jää hallintolain 4 §:n mukaan ehdotetun sääntelyn ulkopuolelle.

Ulosottolaitoksen hallintotehtävissä ei ole tunnistettu sellaisia asiaryhmiä, joissa automaattista päätöksentekoa voitaisiin tällä hetkellä hyödyntää.

1.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: Millaisia 2 momentin määritelmän mukaisia tilanteita tunnistatte toiminnassanne?

-

1.4. Tulisiko myös muun kuin 2 momentissa tarkoitetun avustavan tai valmistelevan automaation käyttöä säännellä hallinto-oikeudellisesti?

Ei

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

1.5. Muut huomiot käyttöalasääntelystä:

-

2. Oikeussuojakeinot

2.1. Ehdotettu 25 a §:n muotoilu mahdollistaa myös oikaisuvaatimuksen käsittelyn automaattisesti. Miten arvioitte ehdotusta tältä osin?

Oikaisuvaatimuksen automaattista käsittelyä ei tule sallia.

Perustelut ja muutosehdotukset:

Jälkikäteisen oikeusturvan takeena asianosaisella tulee olla mahdollisuus saattaa asia muutoksenhakuasiana tai oikaisuvaatimuksena luonnollisen henkilön ratkaistavaksi.

2.2. Mitkä muut menettelyt toteuttaisivat tehokkaasti oikeussuojaa automaattisen päätöksenteon yhteydessä?

- Kuulemismenettelystä huolehtiminen tai kuulemista edellyttävien asioiden rajaus automaattisen päätöksenteon ulkopuolelle
- Päätöksenteon läpinäkyvyys. Päätöksessä tulee selkeästi ilmaista, että se on tehty automaattisessa menettelyssä. Tarvittaessa asianosaisella tulee olla mahdollisuus saada lisätietoja automaattisesta menettelystä ja päätöksentekosäännöistä.
- Päätösten kielellinen selkeys ja ymmärrettävyys

2.3. Kysymys viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille: mitä soveltamanne lainsäädännön oikeussuojakeinoja pidätte tässä yhteydessä tehokkaina ja miksi?

-

2.4. Muut huomiot oikeussuojakysymyksistä:

-

3. Tietosuoja

3.1. Miten arvioitte tätä koskevaa kantaa?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

3.2. Tulisiko yleislakiin sisällyttää suojatoimia erityisiin henkilötietoryhmiin tai ns. valtiosääntöisesti arkaluonteisiin tietoihin (esimerkiksi sosiaalihuollon tarve) liittyen?

-

Perustelut ja muutosehdotukset:

-

3.3. Muut huomiot tietosuojakysymyksistä:

-

4. Käsittelyn julkisuus ja läpinäkyvyys

4.1. Pidättekö ehdotettua lähestymistapaa oikeana?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat asianosaisen oikeusturvan kannalta keskeisiä edellytyksiä. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää riittävänä ja muotoilultaan onnistuneena.

4.2. Kannatatteko lisätietojen antajaa koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 4 kohta)?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Lisätietojen saaminen on aivan keskeinen osa viranomaisen palveluvelvoitetta. Lisätietojen antamisen tärkeys korostuu automaattisen päätöksenteon yhteydessä.

Viranomaisen velvollisuutena on organisoida asiakkaiden neuvonta siten, että voimavarat ja asiantuntemus ovat asianmukaisella tasolla.

4.3. Kannatatteko automaattisesta käsittelystä ilmoittamista koskevaa muutosehdotusta (HL 44 §:n 1 momentin 5 kohta)?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Ehdotettua säännöstä pidetään hallinnon lainalaisuus- ja julkisuusvaateiden kannalta välttämättömänä.

4.4. Kannatatteko ehdotusta hallintoasioiden automaattista käsittelyä koskevan kuvauksen julkaisemisesta?

Kyllä

Perustelut ja muutosehdotukset:

Arviomme mukaan ehdotettu säännös täyttäisi viranomaiselle EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa asetetut veloitteet rekisteröidyille annettavista automaattiseen päätöksentekoon liittyvistä tiedoista.

4.5. Millaisia tietoja automaattista käsittelyä koskevaan kuvaukseen tulisi sisältyä?

Kuvauksen tulisi olla selkeä ja ymmärrettävä. Päätöksenteossa käytettävät algoritmit, lähdekoodit ja muut syvällistä tietoteknistä asiantuntemusta edellyttävät tiedot tulisi jättää kuvauksen ulkopuolelle.

4.6. Muut julkisuutta ja läpinäkyvyyttä koskevat huomiot

-

5. Muut huomiot

5.1. Muut huomiot ehdotetusta sääntelystä

-

Toukola Juhani
Ulosottolaitos

Arpiainen Elina
Ulosottolaitos - Valtakunnanvoudin kanslia/ Hallintoyksikkö